

MONITOR

ONDERWIJSHUISVESTING

Datum: 7 mei 2020
Versie: Definitief

Drachten | Smallerland

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Kaders	5
2.1 Rol- en taakverdeling gemeente en schoolbesturen.....	5
2.2 Wettelijke kaders.....	6
2.3 IHP & Meerjarenhuisvestingsplan	7
3. Onderwijs in Smallerland	8
4. Thema's en ontwikkelingen	11
4.1 Krimp en ontgroening.....	11
4.2 Aandacht voor duurzaamheid en een gezonde leeromgeving.....	12
4.3 Bewuste keuzes rondom nieuwbouw en renovatie	13
4.4 Ruimte voor onderwijs & onderwijskundige ontwikkelingen.....	13
4.5 Combineren van voorzieningen & verbinding met de gemeenschap	13
4.6 Onderwijs, opvang en (jeugd)zorg.....	13
4.7 Passend onderwijs en samenwerking PO-SO	14
4.8 Voortgezet onderwijs	14
5. Plannen - meerjarenprogramma	16
5.1 Meerjarenbeleid en toekomstplannen.....	16
5.2 Financiën	21

Bijlagen

- 1 - Dashboards schoolgebouwen
- 2 - Leerlingaantallen (telgegevens & prognoses)
- 3 - Totaaloverzicht schoolgebouwen
- 4 - Totaaloverzicht gebouwen bewegingsonderwijs

INLEIDING

1

1. Inleiding

Voor u ligt de Monitor Onderwijshuisvesting. Een monitor die inzage geeft in de huisvesting van het onderwijs in onze gemeente.

Onderwijshuisvesting in Smallerland

Onderwijshuisvesting is vanuit het perspectief van de gemeente een belangrijk instrument om een impuls te kunnen geven aan de kwaliteit van onderwijs. De gemeente heeft onderwijshuisvesting dan ook hoog in het vaandel en laat zien dat haar ambities groter zijn dan slechts voldoen aan de minimumverplichtingen. In de afgelopen jaren is flink geïnvesteerd in onderwijshuisvesting. Vele projecten zijn gerealiseerd, in ontwikkeling of staan in de planning.

Monitor Onderwijshuisvesting

De gemeenteraad heeft bij onderwijshuisvesting een kaderstellende en controlerende rol. De monitor biedt hierbij een handvat en informeert de raad periodiek over de stand van zaken met betrekking tot onderwijshuisvesting en de ontwikkelingen hierbinnen. Daarmee is het een instrument dat ondersteunt bij het maken van een goede integrale afweging inzake onderwijshuisvestingsplannen.

De monitor biedt inzage in:

- De stand van zaken rondom onderwijshuisvestingsprojecten, waarbij onderscheid wordt gemaakt in projecten waar de raad reeds middelen voor beschikbaar heeft gesteld en projecten waarvoor dit nog niet het geval is. Omvang, financiën en tijdpad worden benoemd.
- Relevante ontwikkelingen binnen onderwijshuisvesting vanuit Rijk en VNG.
- Een overzicht van het gebouwenbestand van de gebouwen voor onderwijs en bewegingsonderwijs met een duiding van mogelijke ontwikkelingen en bijzonderheden.
- Ontwikkelingen van leerlingaantallen en relevante demografische ontwikkelingen.
- Het verschil tussen de beschikbare onderwijshuisvestingscapaciteit en de ruimtebehoefte in relatie tot de ontwikkeling van leerlingaantallen.

In de monitor wordt een doorkijk gemaakt voor een periode van ca. 10 jaar.

Leeswijzer

In deze monitor leest u in hoofdstuk 2 allereerst over de wettelijke kaders rondom onderwijshuisvesting en de taak- en rolverdeling tussen gemeente en schoolbesturen. Vervolgens zoomen we in hoofdstuk 3 op de huisvestingssituatie van onderwijs en bewegingsonderwijs in Smalingerland. In hoofdstuk 4 staan we stil bij een aantal belangrijke thema's en ontwikkelingen die te maken hebben met onderwijshuisvesting en hoe wij hier in Smalingerland mee omgaan. Tot slot gaan we in hoofdstuk 5 in op het meerjarenprogramma voor onderwijshuisvesting. Daarin besteden we aandacht aan het huidig meerjarenprogramma en nieuw beleid (projecten), investeringen en de stand van de lopende bouwprojecten.

Status document

De onderwijshuisvestingmonitor is een dynamisch document dat inhoudelijk voortdurend in ontwikkeling is. Ontwikkelingen op het vlak van onderwijshuisvesting, leerlingaantallen, onderwijskundige concepten en andere veranderende omstandigheden zijn hierop van invloed. Periodiek stellen we het document bij, zodat er zoveel mogelijk actuele informatie beschikbaar is. Dit jaar is de monitor voor het eerst in deze vorm opgesteld, wat maakt dat deze ook qua samenstelling nog in ontwikkeling is.

De monitor dient primair als informatief instrument voor de raad. Uiteraard kan het ook dienen als een ondersteunend middel in het overleg tussen gemeente en schoolbesturen en bij het maken van integrale afwegingen. De gemeente werkt nauw samen met de schoolbesturen om vanuit een integrale visie te komen tot afspraken omtrent onderwijshuisvesting en een meerjarenplanning. Alhoewel dit uiteraard aan deze monitor ten grondslag ligt en specifieke onderdelen door schoolbesturen en gemeente samen zijn vormgegeven, is deze monitor geen gezamenlijk visiedocument van gemeente en schoolbesturen. De monitor is door de gemeente samengesteld.

KADERS

2

2. Kaders

In dit hoofdstuk staan we kort stil bij de wettelijke kaders rondom onderwijshuisvesting en de taak- en rolverdeling tussen gemeente en schoolbesturen op dit vlak.

2.1 Rol- en taakverdeling gemeente en schoolbesturen

Gemeente en schoolbesturen hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid als het gaat om onderwijshuisvesting. Taken zijn echter verdeeld als het gaat om de bekostiging, het beheer en de exploitatie van huisvesting. De gemeente heeft op grond van de wet de zorgplicht voor adequate huisvesting van scholen voor basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs alsook voor bewegingsonderwijs. Dat betekent in essentie dat er genoeg middelen beschikbaar moeten worden gemaakt waarmee nieuwe schoolgebouwen kunnen worden gerealiseerd. De financiering van onderwijshuisvesting loopt deels rechtstreeks via de schoolbesturen als onderdeel van de lumpsum (bedrag dat zij ontvangen voor personele en materiële kosten via ministerie van OCW) en deels via de gemeenten (algemene uitkering uit het Gemeentefonds). Schoolbesturen en gemeenten stemmen formeel af in het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO, wordt in Smallerland gedaan via het LEJA-overleg – Lokale Educatieve en Jeugd Agenda).

In onderstaande tabel staan de verdeling van verantwoordelijkheden op hoofdlijnen weergegeven.

Tabel – verdeling verantwoordelijkheden gemeente en schoolbestuur

Gemeente	Schoolbestuur
+ (vervangende) nieuwbouw/vernieuwbouw	+ vervangende 1 ^e inrichting
+ uitbreiding	+ binnen- en buitenonderhoud
+ 1 ^e inrichting (meubilair en onderwijsleerpakket)	+ energieverbruik en schoonmaak
+ tijdelijke huisvesting	+ tuinonderhoud
+ herstel constructiefouten	+ aanpassingen en herstelonderhoud
+ bewegingsonderwijs	
+ vergoeden schade in bijzondere situaties	
+ OZB	

Renovatie

Geen van beide partijen is in financiële of juridische zin verantwoordelijk voor de renovatie van schoolgebouwen. Hierover is nog geen landelijke, wettelijke regeling. In Smallerland zijn hierover, aansluitend op de VVHO Smallerland, afspraken uitgewerkt in de “*beleidsregel renovatie en of vervangende nieuwbouw (26 mei 2017)*”. Hierin is de optie voor (levensduurverlengende) renovatie als alternatief voor vervangende nieuwbouw opgenomen. Dit is een soort tussenvorm van grootschalig onderhoud en vervangende nieuwbouw. Ook al voor de opname van de beleidsregel werd dit in Smallerland als alternatief beschouwd. Gemeenten kunnen hier belang bij hebben omdat het nieuwbouw kan uitstellen. Voor schoolbesturen kan het een gebouw functioneel en qua exploitatie verbeteren.

Eigendom

In de meeste situaties ligt het juridisch eigendom van schoolgebouwen bij het schoolbestuur. De gemeente heeft het economisch claimrecht, wat betekent dat bij beëindiging van het onderwijsgebruik het gebouw en terrein weer worden overgedragen aan de gemeente. De gemeente betaalt hier geen vergoeding voor.

Taken in een breder perspectief

Naast strikte wettelijke verantwoordelijkheden zijn er aan onderwijshuisvesting ook bredere verantwoordelijkheden te koppelen. Zo is de gemeente ook verantwoordelijk voor de leefbaarheid in dorpen en wijken en kan bij onderwijshuisvesting worden gezocht naar kansen in het combineren van onderwijs met andere maatschappelijke voorzieningen.

2.2 Wettelijke kaders

Het wettelijk kader voor onderwijshuisvesting wordt gevormd door de Wet op Primair Onderwijs (WPO), Wet op Voortgezet Onderwijs (WVO) en de Wet op de Expertisecentra (WEC). Daarnaast zijn twee regelingen van belang: de onderwijshuisvestingsverordening (Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Smallerland 2016, hierna VVHO) en de opheffingsnorm.

Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs

Op basis van art.149 van de Gemeentewet, art. 102 WPO, art. 100 WEC en art. 76m WVO stelt de gemeente de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs vast. Dit is het basiskader voor onderwijshuisvesting. Hierin worden o.a. de normafmetingen en normbedragen¹ voor (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding,

herstel van constructiefouten en 1^e inrichting van schoolgebouwen en bewegingsonderwijs vastgelegd. De VNG adviseert gemeenten over de verordening. Uitgangspunt van de normbedragen is dat de vergoedingen kostendekkend moeten zijn om doelmatig te bouwen volgens de geldende wettelijke eisen. Er spelen al een tijd landelijke discussies over de normbedragen. Er is door onder andere gemeenten, schoolbesturen en bouwbedrijven geconstateerd dat de normbedragen die tot november 2018 geadviseerd werden door de VNG, niet voldoen. Vanuit de VNG is er in november 2018 eenmalige verhoging van 40% voorgesteld, gebaseerd op landelijke gemiddelden. In de verordening is opgenomen dat huisvestingsvoorzieningen op basis van de normkosten worden vergoed, tenzij dit anders (feitelijke kostenbenadering) wordt overeengekomen.

Normkostenbenadering versus feitelijke kostenbenadering

Als een normbedrag beschikbaar wordt gesteld dan heeft het bevoegd gezag aanspraak het volledige normbedrag, onafhankelijk van de werkelijke kosten. Als werkelijke kosten hoger of lager zijn dan de norm (= uitkomst aanbesteding) heeft het schoolbestuur een financieel voordeel of nadeel. Bij een voordeel moet zij beschikbare middelen wel inzetten voor het doel waarvoor het is verstrekt: investeren in de voorziening huisvesting onderwijs. Het bedrag van de bekostiging bij de feitelijke kostenbenadering wordt vastgesteld o.b.v. offertes. De kosten kunnen hoger of lager uitvallen. De feitelijke kostenbenadering betekent geen ‘blanco cheque’; dezelfde kwaliteitseisen vormen de basis en bij een afwijking moet altijd onderbouwd waardoor dit wordt veroorzaakt.

Tot voor kort hanteerde de gemeente veelal de systematiek van de ‘feitelijke kostenbenadering’ bij bouwprojecten, voornamelijk vanwege te behalen voordelen in de markt. Gezien de marktontwikkelingen en veranderingen in eisen aan onderwijshuisvesting, is sinds 2019 vooral de normkostenbenadering vertrekpunt. Met dien verstande dat we uitgaan van de normbedragen met een toeslag van 15%² (voor wijzigingen Bouwbesluit per 2020/2021). Dit is in principe het maximum, tenzij een gedetailleerde onderbouwing aantoont dat dit budget niet toereikend is. De 15% hanteert de gemeente, aangezien de VNG-normbedragen nog niet zijn bijgesteld voor de aanpassingen van het Bouwbesluit. Zodra dit wordt doorgevoerd, hanteert de gemeente deze nieuwe normbedragen.

1) De normbedragen verschillen per soort onderwijs en bestaan uit diverse componenten (vaste voet, bedragen per leerling en toeslagen). De VNG publiceert jaarlijks de geïndexeerde normbedragen voor onderwijshuisvesting (<https://vng.nl/nieuws/indexering-normbedragen-onderwijshuisvesting>)

2) De 15% is een inschatting van de meerkosten die worden verwacht.

De verordening is ook de basis van rechten en plichten bij leegstand van gebouwen of lokalen (overdimensionering). Bij leegstand kan worden overgaan tot medegebruik of verhuur van desbetreffende ruimte. Bij beëindiging van het gebruik komt een gebouw of terrein terug in het eigendom van de gemeente. De financiële gevolgen die hiermee samengaan, maken dat het belangrijk is voor de gemeente om te kunnen anticiperen op leegstand. Ook voor schoolbesturen hangen er financiële gevolgen aan leegstand: hun financiële middelen zijn namelijk afhankelijk van aantallen leerlingen, maar leegstaande lokalen (waar dus geen middelen voor worden ontvangen) moeten wel onderhouden worden.

Gemeentelijke opheffingsnorm

Het Rijk stelt een ondergrens aan het aantal leerlingen op een school: de opheffingsnorm. Een school met een leerlingenaantal dat drie jaar op rij onder de opheffingsnorm valt, verliest haar bekostiging. In de praktijk betekent dit bijna altijd dat een school moet sluiten. De opheffingsnorm wordt per gemeente vastgesteld en is afhankelijk van leerlingdichtheid.

Voor de gemeente Smallerland is de opheffingsnorm voor het **primair onderwijs (PO)** 97 leerlingen. In de WPO zijn uitzonderingsbepalingen op de gemeentelijke opheffingsnorm opgenomen met betrekking tot de gemiddelde schoolgrootte. Een school die drie achtereenvolgende jaren onder de opheffingsnorm valt, blijft voor bekostiging in aanmerking komen indien de gemiddelde schoolgrootte van alle scholen van het desbetreffende schoolbestuur tenminste 10/6 maal de opheffingsnorm (of gewogen gemiddelde van de opheffingsnormen, als een bestuur scholen in verschillende gemeenten heeft) bedraagt. De school moet dan wel een minimumaantal van 23 leerlingen hebben.

Opheffingsnormen in het **voortgezet onderwijs (VO)** zijn afhankelijk van het onderwijsaanbod. Voor elke onderwijssoort geldt een andere norm (variërend van 70 – 360 leerlingen). Ook scholengemeenschappen kennen (al naar gelang de samenstelling) weer andere normen. Ook voor het **speciaal onderwijs (SO)** zijn de opheffingsnormen variabel en afhankelijk van verschillende factoren.

Investeringsverbod

Bij nieuwbouw is het niet toegestaan dat een schoolbestuur een bijdrage levert aan de bouw van een school voor dat deel waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. De gemeente moet minimaal de normvergoeding vergoeden zoals dat in de eigen verordening is vastgelegd. Het bedrag moet ook zodanig zijn dat kan worden

voldaan aan de eisen van het Bouwbesluit. Het schoolbestuur mag wel boven deze normen investeren om bijvoorbeeld lager energieverbruik of een beter binnenklimaat te realiseren. Dit onder de voorwaarde dat investeringen zich in een redelijke termijn laten terugverdienen en zich beperken tot een redelijk bedrag.

2.3 IHP & Meerjarenhuisvestingsplan

Alhoewel het nu nog niet verplicht is, werkt het Rijk aan een wetwijziging (naar verwachting in 2022) waarmee het voor iedere gemeente en schoolbestuur verplicht wordt een gezamenlijk Integraal Huisvestingsplan (IHP) te hebben. Daarin staan alle nieuwbouw- en renovatieplannen voor de eerstkomende zestien jaar uitgewerkt en in grote lijnen voor de nog langere termijn.

De gemeente werkt tot op heden met een meerjarenhuisvestingsplan. Hierin worden in samenspraak met schoolbesturen plannen gemaakt voor 4 tot 8 jaar. Voor voorzieningen (nieuwbouw en renovatie) die in een vastgesteld meerjarenhuisvestingsplan zijn opgenomen, dienen schoolbesturen geen huisvestingsaanvraag meer in. Wel wordt jaarlijks een Programma Onderwijshuisvesting (verplicht) opgesteld, waarin voorzieningen worden toegekend. Voordeel van een meerjarenplan en/of IHP is dat het een langetermijnperspectief biedt, vanuit een breed gedragen visie onderwijshuis-vesting kan worden ingericht, minder ad-hoc beslissingen worden genomen en zorgvuldig met gemeenschapsgeld kan worden omgegaan.

Juridische status IHP, meerjarenhuisvestingsplan en monitor

In een IHP, meerjarenhuisvestingsplan of onderwijshuisvestingsmonitor worden de feitelijke situatie, visies en ambities weergegeven. Richtinggevendende documenten die echter geen wettelijke status kennen; er kunnen geen rechten aan worden ontleend. De verordening blijft de basis waarop voorzieningen wettelijk worden toegekend. Een IHP, meerjarenhuisvestingsplan en/of onderwijshuisvestingsmonitor kunnen wel een basis vormen voor beoordeling van gewenste en gevraagde voorzieningen.

ONDERWIJS 3 IN SMALLINGERLAND

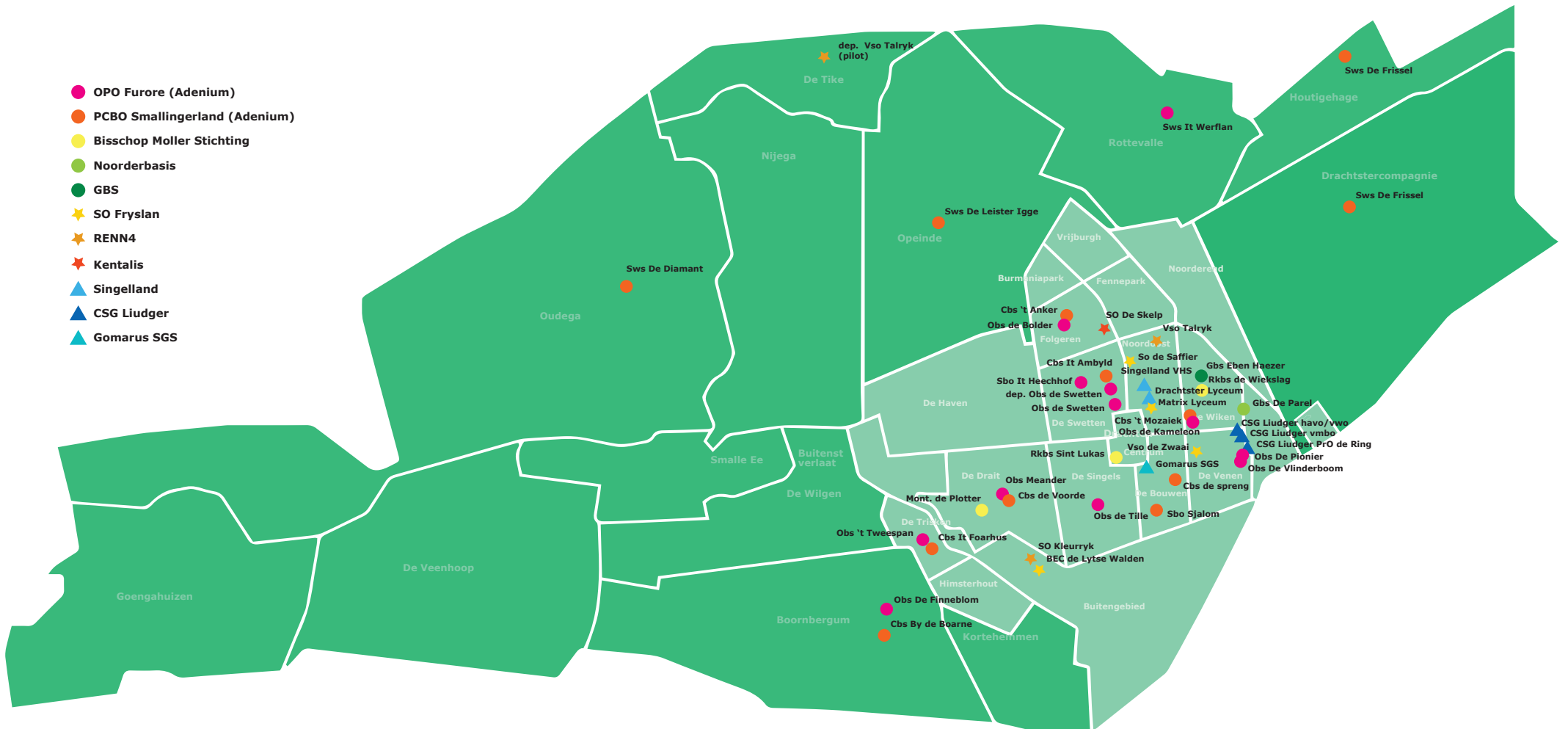
3. Onderwijs in Smallingerland

In dit hoofdstuk zoomen we in op de uitgangssituatie in Smallingerland en laten we aan de hand van overzichten zien hoe de scholen in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs over de gemeente zijn verspreid. Ook het bewegingsonderwijs nemen we hierin mee.

Van alle scholen en gebouwen voor onderwijs en bewegingsonderwijs hebben we de basisgegevens verzameld en samengevoegd in een aantal overzichten.

- + **Overzichtskaat**
In een overzichtskaat is de spreiding van de onderwijsvoorzieningen (scholen en bewegingsonderwijs) over de gemeente inzichtelijk gemaakt.
- + **Dashboard per school/gebouw**
We hebben een 'dashboard' ontwikkeld, waarin we per school/gebouw een aantal belangrijke basisgegevens en feiten hebben opgenomen (zie bijlage).
- + **Totaaloverzichten onderwijshuisvesting**
In de totaaloverzichten komen de belangrijkste basisgegevens en feiten samen in één overzicht (zie bijlage).

Schoolgebouwen

Bewegingsonderwijs

THEMA'S & ONTWIKKELINGEN

4

4. Thema's en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk staan we stil bij een aantal belangrijke thema's en ontwikkelingen die te maken hebben met onderwijshuisvesting. We benoemen bij elk thema of ontwikkeling bondig wat er speelt, welk beleid we hierin als gemeente hebben, welke stappen we als onderwijsveld al hebben gezet en welke ambities we hebben en welke vervolgstappen nodig zijn. We eindigen met een samenvattend overzicht.

4.1 Krimp en ontgroening

Fryslân heeft te maken met een veranderende samenstelling van de bevolking: ontgroening en vergrijzing. Ontgroening betekent dat het aandeel kinderen en jongeren in de totale bevolking daalt; vergrijzing dat het aandeel senioren in de bevolking toeneemt. Vooral in de afgelopen tien jaar is het aantal geboorten fors gedaald. Hoewel onze gemeente recent zelden met een daling te maken heeft gehad, tonen prognoses van de provincie Fryslân en het CBS voor de langere termijn een dalende trend. Krimp in het aantal jongeren heeft invloed op onderwijshuisvesting, omdat benodigde ruimte en financiering van een school wordt berekend met het leerlingenaantal. Als die aantallen dalen blijven exploitatielasten vaak gelijk, maar neemt de financiering af. Exploitatielasten en financiering voor het primaire proces komen uit de algemene middelen van schoolbesturen. Meer uitgaven aan gebouwexploitatie kan dus betekenen dat er minder geld overblijft voor het primaire proces: het verzorgen van kwalitatief goed onderwijs.

Om juiste keuzes te kunnen maken over onderwijsbeleid en huisvesting is inzicht in te verwachten leerlingaantallen van belang. We hebben daarom in 2019 leerlingprognoses laten opstellen door Pronexus; een organisatie die door de VNG goedgekeurde prognosemethoden voor het onderwijs heeft ontwikkeld voor het opstellen van leerlingprognoses (zie ook H3/bijlagen). Prognoses worden gebruikt om een trend weer te geven. Vaak wijken ze toch af van de feitelijke cijfers. Dat betekent dat we bij een concreet huisvestingsvraagstuk (aanvraag) aanvullende informatie verzamelen (geboortecijfers, ontwikkelingen op specifieke plek) en een meer nauwkeurige analyse maken. De prognoses zijn ook voorgelegd aan de schoolbesturen. Soms gaan zij zelf uit van andere aantallen omdat lokale leerlingstromen toch anders lopen dan geprognosticeerd of een specifieke doelgroep (bv. speciaal onderwijs, anderstaligen) lastig te prognosticeren is. Schoolbesturen hanteren ook eigen prognoses of gebruiken cijfers van Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Bevolkingsprognoses

Ook voor Smallerland wordt een daling verwacht in de bevolking.

Tabel – bevolkingsprognoses 2020 en 2030 en procentuele stijging/daling 2020-2030 (bron Pronexus)

Gemeente/wijk/ buurt	2020	2030	%
Centrum_Bouwen_Noordoost	8.904	8.660	-2,7%
Wiken_Venen	8.298	8.105	-2,3%
Singels_Drait	12.329	12.525	1,6%
Folgeren	6.023	5.776	-4,1%
Haven_Swetten	4.617	4.485	-2,9%
Trisken_Kortehemmen_Buitengebied West	4.996	4.809	-3,7%
Buitengebied Noord	1.747	1.799	3,0%
Rottevalle	1.329	1.279	-3,8%
Drachtstercompagnie_Houtigehage	2.471	2.560	3,6%
Boornbergum_Wilgen_Smalle Ee_De San	2.435	2.544	4,5%
Tike_Nijega_Oudega_Veenhoop_Goengahuizen	2.740	2.642	-3,6%
Totaal	55.889	55.184	-1,3%

Basisgeneratie onderwijs

In de prognoses van Pronexus is een doorvertaling gemaakt naar de basisgeneratie voor het onderwijs.

Tabel – basisgeneratie basisonderwijs en procentuele stijging/daling 2020-2030 (bron Pronexus)

Gemeente/wijk/ buurt	2020	2030	%
Centrum_Bouwen_Noordoost	642	534	-16,8%
Wiken_Venen	792	670	-15,4%
Singels_Drait	1.127	1.101	-2,3%
Folgeren	646	494	-23,5%
Haven_Swetten	452	364	-19,5%
Trisken_Kortehemmen_Buitengebied West	472	415	-12,1%
Buitengebied Noord	156	162	3,8%
Rottevalle	97	98	1,0%
Drachtstercompagnie_Houtigehage	240	269	12,1%
Boornbergum_Wilgen_Smalle Ee_De San	209	206	-1,4%
Tike_Nijega_Oudega_Veenhoop_Goengahuizen	234	201	-14,1%
Totaal	5.067	4.514	-10,9%

Tabel – basisgeneratie voortgezet onderwijs en procentuele stijging/daling 2020-2030 (bron Pronexus)

Gemeente/wijk/ buurt	12 t/m 16 jaar			12 t/m 18 jaar		
	2020	2030	%	2020	2030	%
Gemeente Smallerland	3.200	2.837	-11,3%	4.728	4.092	-13,5%
Gemeente Achtkarspelen	1.740	1.521	-12,6%	2.498	2.168	-13,2%
Gemeente Heerenveen	2.902	2.600	-10,4%	4.209	3.742	-11,1%
Gemeente Ooststellingwerf	1.350	1.184	-12,3%	1.951	1.688	-13,5%
Gemeente Opsterland	1.811	1.600	-11,7%	2.609	2.279	-12,6%
Gemeente Tytsjerksteradiel	1.858	1.637	-11,9%	2.729	2.347	-14,0%
Gemeente Westerkwartier	3.768	3.402	-9,7%	5.392	4.867	-9,7%
Totaal	16.629	14.781	-11,1%	24.116	21.183	-12,2%

Tabel – basisgeneratie speciaal onderwijs en procentuele stijging/daling 2020-2030 (bron Pronexus)

Gemeente/wijk/ buurt	4 t/m 12 jaar			12 t/m 18 jaar		
	2020	2030	%	2020	2030	%
Gemeente Smallerland	4.131	3.578	-13,4%	3.711	3.208	-13,6%
Kernen	936	936	0,0%	1.017	884	-13,1%
Gemeente Achtkarspelen	2.753	2.563	-6,9%	2.498	2.168	-13,2%
Gemeente Ooststellingwerf	2.099	1.978	-5,8%	1.951	1.688	-13,5%
Gemeente Opsterland	2.718	2.590	-4,7%	2.609	2.279	-12,6%
Gemeente Tytsjerksteradiel	2.942	2.789	-5,2%	2.729	2.347	-14,0%
Gemeente Súdwest-Fryslân	8.107	7.639	-5,8%	7.779	6.687	-14,0%
Gemeente Waadhoeke	3.990	3.726	-6,6%	3.912	3.236	-17,3%
Gemeente Westerkwartier	5.905	5.778	-2,2%	5.392	4.867	-9,7%
Totaal	33.581	31.577	-6,0%	31.598	27.364	-13,4%

4.2 Aandacht voor duurzaamheid en een gezonde leeromgeving

Er is maatschappelijk en wettelijk toenemende aandacht voor duurzame en gezonde scholen. Twee ontwikkelingen staan centraal: Frisse Scholen en BENG.

- + **Frisse Scholen** gaat over het binnenmilieu van scholen. Het binnenmilieu van scholen heeft effecten op de gezondheid, leerprestaties en het functioneren van leerlingen en leerkrachten, zo stelt het 'Programma van Eisen Frisse Scholen 2015'. Onder de noemer Frisse Scholen worden er eisen gesteld aan het binnenmilieu en het energiegebruik van schoolgebouwen. Aan de hand van die ambitieniveaus, waarbij klasse C voldoende is (gebaseerd op geldende

- wet- en regelgeving), klasse B goed is en klasse A uitmuntend is, worden keuzes gemaakt op het gebied van energie, lucht, temperatuur, licht en geluid.
- + **BENG** staat voor Bijna Energie Neutrale Gebouwen. Vanaf 1 januari 2021 dienen alle nieuwbouwprojecten en grote renovaties te voldoen aan de opgestelde BENG-eisen (was eerder 2020, maar is uitgesteld). BENG stelt eisen op het gebied van energiebehoefte, primair fossiel energiegebruik en het aandeel hernieuwbare energie.

We hebben een gezamenlijke, hoge ambitie qua duurzaamheid. Duurzaamheid wordt steeds in de afwegingen rondom huisvesting meegenomen. Dit betekent dat bij (vervangende) nieuwbouw en levensduurverlengende renovatie ingezet wordt op het bouwen van toekomstgerichte, toekomstbestendige en zo energiezuinig mogelijke gebouwen die kunnen veranderen van functie.

4.3 Bewuste keuzes rondom nieuwbouw en renovatie

Keuzes over vervangende nieuwbouw en/of uitbreiding hangen samen met leerlingenprognoses, meerjaren onderhoudsplannen en kansrijke samenwerkingen. De verordening is het wettelijke kader. Er wordt alleen geïnvesteerd in scholen waarvan de leerlingenprognoses aangeven dat de school toekomst heeft. We gaan niet klakkeloos uit van vervangende nieuwbouw. Leegstaande gebouwen, renovatie/hergebruik en mogelijkheden op het gebied van clustering worden meegenomen in de afwegingen.

4.4 Ruimte voor onderwijs & onderwijskundige ontwikkelingen

Het onderwijs is in ontwikkeling en ook de manier waarop onderwijs (ruimtelijk) wordt aangeboden is in beweging. Naast klassikaal onderwijs ontstaan er andere (onderwijskundige) concepten waarbij bijvoorbeeld meer nadruk komt te liggen op differentiatie, individuele begeleiding, (andere) integratie van ICT, techniek en beweging. De visie van een school op goed onderwijs heeft invloed op de manier waarop een school haar ruimten gebruikt. Ontwikkelingen op dit gebied stellen ook andere eisen aan schoolgebouwen.

4.5 Combineren van voorzieningen & verbinding met de gemeenschap

De gemeente streeft vanuit een gezamenlijke ambitie met maatschappelijke partners na dat wonen, opvoeden en recreëren in dorpen en wijken voor nu en in de toekomst aantrekkelijk moet zijn, met kwalitatieve passende voorzieningen en accommodaties. Daarnaast stelt de snel veranderende wereld andere eisen en

verwachtingen aan opgroeiende kinderen en vraagt deze om een toekomstgerichte kijk op onderwijs, opvang, welzijn en andere maatschappelijke voorzieningen. Variërend per dorp of wijk spelen ook dorpshuizen, plaatselijk belang, wijkcentra, kinderopvang en andere partners op het vlak van educatie, opvoeding, zorg, sport, welzijn en recreatie een rol. O.a. met samenwerkingsscholen, multifunctionele accommodaties en (I)KC's wordt invulling gegeven aan de gezamenlijke ambitie.

De ervaring leert dat waar een school in verbinding staat met de mienskip en draagvlak heeft binnen de mienskip, deze meer kans van slagen heeft. Vanuit de school wordt er verbinding met ondernemers, dorpsbelangen, vrijwilligers en inwoners gezocht, de school gaat het dorp in en het dorp komt de school in. Voor huisvesting betekent dit ook dat er bij vervangende nieuwbouw zoveel mogelijk ingezet wordt op flexibel bouwen, zodat het gebouw multifunctioneel inzetbaar is voor de gemeenschap. Een maatschappelijk centrum dat in verbinding staat met het dorp of de wijk kan ervoor zorgen dat een dorp als geheel sterker komt te staan of blijft staan. Basis van verbinding met maatschappelijke partijen, is dat alle betrokken partijen er baat bij hebben: het moet een win-win situatie zijn. Wanneer een school gezamenlijk gehuisvest wordt met maatschappelijke partijen, is beheer en eigendom van het gebouw een belangrijk aandachtspunt.

4.6 Onderwijs, opvang en (jeugd)zorg

Via onderwijshuisvesting stimuleren wij de samenwerking tussen onderwijs, voorschool (peuteropvang), kinderopvang en school door de vorming van Integrale Kindcentra (IKC's). We zetten in op doorgaande ontwikkelijnen en aansluiting van voorschoolse voorzieningen bij basisonderwijs. Om de leerlijn verder door te trekken, worden er ook verbindingen tussen PO, VO en MBO gezocht. Bij planvorming voor vervangende nieuwbouw van basisscholen worden de voorschoolse voorzieningen meegenomen. De bereikbaarheid en beschikbaarheid van sportfaciliteiten voor bewegingsonderwijs is hierbij ook een belangrijke pijler. Dit is het beste te realiseren in kindcentra of clusteringen van voorzieningen. Voorschoolse voorzieningen, PO (vanuit verschillende overtuigingen en geloven) en VO worden onder één dak of in de nabijheid van elkaar gehuisvest. Meerwaarde in doorgaande leerlijnen voor leerlingen, ouders en personeel:

- + **Leerlingen:** minder en soepelere overgangen, doorgaande ontwikkeling, vroegtijdige signalering.
- + **Ouders:** ontzorging, mogelijkheden voor maatschappelijke participatie.
- + **Personeel:** leren van elkaar, opbouwen van een gezamenlijke, professionele cultuur.

De verbinding van onderwijs en jeugdzorg wordt specifiek benadrukt. Ieder kind heeft recht op een passende plek: regulier waar het kan, speciaal waar het moet, op relatief korte afstand van huis en zo veel mogelijk binnen de gemeente of regio. De doorgaande ontwikkellijn van een kind wordt niet onderbroken wanneer het kind zorg of hulp nodig heeft. Het betrekken van zorg bij huisvestingsvraagstukken kan dit ondersteunen.

4.7 Passend onderwijs en samenwerking PO-SO

We stimuleren de samenwerking tussen de schoolbesturen in het PO en SO op basis van de Wet op Expertisecentra (WEC) via het project Clustering S(B)O. Een project waarbij nieuwbouw wordt gerealiseerd voor het speciaal onderwijs op de Leisurestrook aan de Noorderhogeweg in Drachten. De hierbij betrokken scholen voor speciaal onderwijs hebben besloten tot vergaande samenwerking en op termijn een bestuurlijke fusie. Samen Kansrijk is het samenwerkingsproject van een aantal schoolbesturen in Drachten. Door samen te werken willen zij ieder kind met een speciale onderwijs- en ondersteuningsbehoefte het best passende onderwijs geven. De kinderen staan centraal, daar gaat het om. Naast samenwerking op bestuursniveau en onderwijskundige inhoud gaan de scholen SBO It Heechhûf, SBO Sjalom, Kleurryk en SO de Zwaai zich ook samen vestigen op een nader te bepalen locatie in Drachten. Ook Kentalis trekt met haar school De Skelp op met het project Samen Kansrijk. Doelen zijn:

- + Krachten en kennis bundelen.
- + Onderwijs en ondersteuning op maat bieden aan ieder kind.
- + Bouwen aan een duurzaam schoolgebouw voor de toekomst.
- + Opzetten van een expertisecentrum voor reguliere scholen.

Het speciaal onderwijs zoekt waar mogelijk ook meer samenwerking met het regulier primair onderwijs.

Ook het Matrix Lyceum is een voorbeeld waarmee passend onderwijs is gestimuleerd. De school bestaat uit een samenwerking tussen OSG Singelland (Drachtster Lyceum) en Stichting RENN4 (VSO De Zwaai) en biedt passend onderwijs voor havo/vwo-leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte op het gebied van leren en gedrag.

4.8 Voortgezet onderwijs

Het VO komt in een nieuwe fase. Na 2 decennia van onafgebroken groei verwachten we een daling van het aantal leerlingen. Het is van groot belang dat er in onze regio een breed aanbod in het technisch onderwijs in zowel het praktijk-onderwijs als het vmbo blijft. Het is een belangrijk instrument om ervoor te zorgen dat er voldoende vaklieden richting de arbeidsmarkt gaan.

Thema's & Ontwikkelingen samengevat

Krimp & ontgroening

- + Anticiperen op krimp, ontgroening en vergrijzing, met aandacht voor de leefbaarheid in de dorpen. Aanpak tot beperken ontgroening in dorpen.
- + "Notitie ontgroenen"; notitie over krimp en effecten voor kindvoorzieningen & intentie om kindvoorzieningen in dorpen vanuit belang van het kind te benaderen'.
- > **Uitwerking huisvesting:** vorming samenwerkingscholen (fusies) en IKC's en MFC's.

Duurzaam & gezond

- + Sturen op duurzaamheid en een gezonde leeromgeving.
- > **Uitwerking huisvesting:** integrale lange termijnkeuzes maken qua huisvesting, bewuste afwegingen rondom renovatie en nieuwbouw. Passende huisvesting die voldoet aan de wettelijke eisen (Bouwbesluit, BENG, Frisse scholen) is de ondergrens. Waar mogelijk leggen we de lat hoger en zijn we ambitieus! (ENG, gasloos, vernieuwende concepten).

Combineren voorzieningen

- + Stimuleren en versterken van de samenwerking tussen onderwijs en andere maatschappelijke voorzieningen (sport, zorg, cultuur). Onderwijshuisvesting verbinden met het sociaal domein.
- > **Uitwerking huisvesting:** maatschappelijke voorzieningen en partijen betrekken bij huisvestingsvraagstukken. Realisatie MFC's en (I)KC's. voorzieningen onder één dak

Onderwijs, opvang en zorg

- + Stimuleren samenwerking onderwijs, opvang en jeugdzorg en inzetten op doorgaande ontwikkellijnen.
- + "Notitie ontgroenen"; notitie over krimp en effecten voor kindvoorzieningen & intentie om kindvoorzieningen in dorpen vanuit belang van het kind te benaderen'.
- > **Uitwerking huisvesting:** realisatie (I)KC's en MFC's, ontwikkelen huurprijsbeleid voor kinderopvang, aandacht voor eigendom & beheer IKC/MFC.

Bewuste bouwkeuzes

- + Creëren van toekomstgerichte en toekomstbestendige huisvesting. Bewust omgaan met mogelijkheden voor hergebruik, leegstand, clustering van voorzieningen.
- > **Uitwerking huisvesting:** bewust en integraal afwegen van huisvestingsscenario's, toetsen van ontwikkeling aantal leerlingen.

Passend onderwijs

- + Stimuleren samenwerking PO en SO in het creëren van een toekomstgericht, toekomstbestendig en passend onderwijsaanbod + convenant Samen Kansrijk 28-2-2018.
- + Stimuleren samenwerking VSO en VO (Matrix Lyceum).
- > **Uitwerking huisvesting:** realisatie Matrix Lyceum (reeds gerealiseerd) nieuwbouw Clustering S(B)O op Leisurestrook aan de Noorderhogeweg in Drachten (nog te realiseren)

Ruimte voor onderwijs

- + Ruimte bieden voor (onderwijskundige) ontwikkelingen en het creëren van passende onderwijsvoorzieningen. Inhoud bepaalt de vorm.
- > **Uitwerking huisvesting:** ruimte binnen de uitwerking van ruimtelijke en functionele PvE's voor huisvesting, ondersteunen van vernieuwende huisvestingsconcepten, ruimte voor identiteit.

Vroegtijdig schoolverlaten

- + Terugdringen aantal jongeren dat de opleiding niet afrondt.
- > **Uitwerking huisvesting:** medewerking aan bv. de pilot van VSO Talryk in de Tike (voorziening voor specifieke doelgroep leerlingen die in het regulier VSO niet goed mee kunnen komen).

VO & praktijkonderwijs

- + Breed aanbod in het technisch onderwijs in praktijkonderwijs als vmbo. Goede aansluiting bij toekomstige arbeidsmarkt.
- > **Uitwerking huisvesting:** vmbo en praktijkonderwijs reeds nieuwgebouwd.

PLANNEN

MEERJAREN PROGRAMMA

5

5. Plannen - meerjarenprogramma

In dit hoofdstuk zoomen we in op het meerjarenprogramma voor onderwijs-huisvesting. Daarbij kijken we naar de projecten in het huidige meerjarenprogramma en naar nieuw beleid. We staan we ook stil bij de prioritering in projecten en de investeringskosten. Ook lichten we de huidige stand van de lopende bouwprojecten kort toe. We eindigen met een toelichting op de financiën.

5.1 Meerjarenbeleid en toekomstplannen

In dit document maken we onderscheid in plannen waarmee de raad reeds heeft ingestemd en waarvoor middelen zijn gereserveerd (meerjarenbeleid) en plannen waar dit nog niet het geval is (toekomstplannen).

Het overzicht op de volgende pagina geeft inzicht in de nieuwbouw- en renovatieplannen voor scholen en bewegingsonderwijs.

- + **meerjarenbeleid 2020-2023:** dit zijn de plannen waarmee de raad reeds heeft ingestemd en waarvoor middelen zijn gereserveerd (MJP 2020-2023)
- + **toekomstplannen 2023-2030:** dit zijn nieuwe plannen voor de periode 2023-2030, waarvoor nog geen middelen beschikbaar zijn gesteld.

Na het overzicht volgt een korte toelichting op de verschillende plannen.

Plannen onderwijshuisvesting samengevat

Meerjarenbeleid	jaar van ingebruikname	investering
Nieuwbouw IKC Oudega → SWS De Diamant + kinderopvang	2021	€ 2.850.000
Nieuwbouw MFC Drachtstercompagnie → SWS De Frissel + gymzaal, sport/ontmoeten	2021	€ 3.900.000
Nieuwbouw Gbs de Parel → Gbs de Parel + gymzaal	2021	€ 5.100.000
Nieuwbouw Clustering S(B)O → Sbo it Heechhof, Sbo Sjalom, SO Kleurryk, SO de Zwaai + gymzalen + SO/VSO De Skelp	2023	€ 27.800.000
Nieuwbouw Sporthal de Drait	2022	*

** betreft geen budget onderwijshuisvesting, de sporthal wordt wel gebruikt voor bewegingsonderwijs (investering € 3.500.000)*

Toekomstplannen	jaar van ingebruikname	investering
Nieuwbouw Sint Lukas → Rkbs Sint Lukas + gymzaal	2024	€ 6.500.000
Renovatie Eben Haezer → Gbs Eben Haezer	2025	€ 1.500.000
Nieuwbouw MFC de Swetten → Obs de Swetten, Cbs it Ambyld + gymzaal	2025	€ 8.600.000
Renovatie + nieuwbouw/uitbreiden MFC de Trisken → Cbs it Foarhus/Obs 't Tweespan + gymzaal, wijkcentrum en peuteropvang	2026	€ 5.300.000
Nieuwbouw VSO de Zwaai → VSO de Zwaai + 2 gymzalen	2027	€ 8.800.000

Toelichting

In bovenstaande overzichten zijn de huisvestingsprojecten opgenomen.

+ **meerjarenbeleid en toekomstplannen.** De plannen onder 'huidig meerjarenprogramma' zijn reeds door de raad vastgesteld. Voor de plannen onder 'nieuw beleid' zijn nog geen middelen beschikbaar gesteld. Er kunnen aan dit document dan ook geen rechten worden ontleend.

+ **investeringen.** De investeringsbedragen betreffen investeringskosten t.l.v. onderwijshuisvesting. Bijkomende investeringen (bv. voor de openbare inrichting/infrastructuur en sport) zijn niet opgenomen voor zover deze niet worden bekostigd uit onderwijshuisvestingsbudgetten.

+ **bedragen.** De geraamde bedragen zijn gebaseerd op een schatting van de m2 o.b.v. prognoses en de VNG-normen (prijsniveau), prijspeil 2020 en zijn exclusief: indexering, specifieke locatiekosten, eventuele tijdelijke huisvestingskosten, extra investeringen voor ENG.

Meerjarenbeleid (huidig meerjarenprogramma 2020-2023)

Op dit moment zijn er vier lopende projecten voor onderwijshuisvesting.

IKC Oudega en MFC Drachtstercompagnie

Voor Oudega en Drachtstercompagnie is de stand van zaken nagenoeg gelijk. In Oudega wordt een Integraal Kindcentrum (IKC) gebouwd voor de samenwerkings-school, voorschoolse en naschoolse voorzieningen. In Drachtstercompagnie wordt een multifunctioneel centrum (MFC) gebouwd voor de samenwerkingsschool, gymzaal, kleedkamers en kantine voor de buitensport en een dorpsvoorziening (ontmoeten). Voor beide projecten is er een programma van eisen opgesteld en werkt het bouwteam momenteel een ontwerp uit. Er is voor beiden ook een bestemmingsplanwijziging nodig. Streven is naar start bouw in het 4^e kwartaal 2020 en ingebruikname na de kerstvakantie van 2021. De gemeente is bouwheer voor deze projecten. Naast onze zorgplicht voor onderwijshuisvesting dragen we met deze projecten ook bij aan de leefbaarheid van beide dorpen.

De Parel

De Parel heeft een voorbereidingskrediet ontvangen voor de bouw van de nieuwe school. De bouw van een nieuwe gymzaal, ter vervanging van gymzaal de Butewacht, wordt hierbij geïntegreerd. Het is de bedoeling dat tijdens de bouw de school tijdelijk wordt gehuisvest in de voormalige school van het Gomarus aan de Eikesingel. Het schoolbestuur is bouwheer. Het plan is in de ontwerpfase en de gemeente is in afwachting van het formele bouwplan. Het college dient het bouwplan te beoordelen en vast te stellen voordat middelen beschikbaar worden gesteld voor het vervolg. Na aanbesteding volgt eenzelfde toetsmoment, alvorens gestart kan worden met de bouw. In de oorspronkelijke planning was het de bedoeling in 2020 een start te maken met de bouw. De door het schoolbestuur gedane melding van een tekort op het budget, zorgt voor een pas op de plaats en vertraging. Het tekort wordt momenteel onderzocht. Eventuele financiële consequenties worden meegenomen bij het Beleidsplan 2021-2024.

Clustering van het S(B)O

De Clustering van het Speciaal (Basis) Onderwijs is een uniek project in Nederland. Alle scholen voor speciaal onderwijs voor kinderen tussen de 4 en 12 jaar worden samengebracht op één locatie. Dit zijn de scholen: SO Talryk, SO de Saffier, SO de Skelp en SBO 't Heechhof en SBO de Sjalom. Scholen werken binnen dit project samen, maar gaan ook over de grens van het project een relatie aan met de reguliere scholen om kinderen passend onderwijs te kunnen bieden. De beoogde

locatie is de zogenaamde 'Leisure locatie' aan de Noorderhogeweg. Over de locatie moet de gemeenteraad nog een beslissing nemen. De gemeente sluit op korte termijn een samenwerkingsovereenkomst met de betrokken schoolbesturen. RENN4 treedt namens de schoolbesturen op als bouwheer.

Sporthal de Drait

Hoewel de nieuwbouw van sporthal de Drait geen project is dat wordt gefinancierd met middelen uit onderwijshuisvesting, is deze wel opgenomen in deze monitor. De sporthal is namelijk een belangrijke sportvoorziening voor het bewegingsonderwijs van 4 scholen. Het project bevindt zich in de fase van het opstellen van het globaal Programma van Eisen en kostenraming voor de nieuwbouw en tijdelijke huisvesting. Voor dit project geldt, net als bij de andere projecten, dat stijging van het kostenniveau aandacht vraagt. Niet alleen stijgende bouwkosten, maar ook het (deels) vervallen van btw-compensatie (SPUK-regeling) spelen hierbij een rol. Er wordt gewerkt aan een nieuwe budgetraming. Eventuele financiële consequenties worden meegenomen bij het Beleidsplan 2021-2024.

Stand van zaken van lopende projecten

In onderstaand overzicht geven we van de lopende bouwprojecten de stand van zaken aan. Daarbij geven we aan in welke projectfase het project zich bevindt.

project	projectfase					Ingebruikname/ nazorg
	Onderzoek haalbaarheid	PvE	Voorlopig ontwerp	Definitief ontwerp	Uitvoering	
Nieuwbouw Gbs de Parel	[Progress bar spanning from start of Onderzoek haalbaarheid to end of Definitief ontwerp]				2021	
Nieuwbouw IKC Oudega	[Progress bar spanning from start of Onderzoek haalbaarheid to end of Voorlopig ontwerp]				2021	
Nieuwbouw MFC Drachtstercompagnie	[Progress bar spanning from start of Onderzoek haalbaarheid to end of Voorlopig ontwerp]				2021	
Nieuwbouw Clustering S(B)O	[Progress bar spanning from start of Onderzoek haalbaarheid to end of Voorlopig ontwerp]				2023	
Nieuwbouw Sporthal de Drait	[Progress bar spanning from start of Onderzoek haalbaarheid to end of Onderzoek haalbaarheid]				2022	

Nieuw beleid (toekomstplannen 2023-2030)

Voor de komende jaren staan vijf projecten gepland waarvoor nog geen budget is gereserveerd. Voor allen geldt dat de staat van onderhoud van de gebouwen (school en gymzaal G. Boelenstraat) van matige kwaliteit is, het binnenklimaat matig tot slecht is en dat de gebouwen niet of nauwelijks meer voldoen aan de huidige (bouwkundige en onderwijskundige) eisen. In de dashboards per school (zie bijlage) vindt u daar meer informatie over. Ook de tijdelijke vergunning voor de noodlokalen, een semipermanente voorziening, speelt een rol.

Nieuwbouw Sint Lukas

Als eerste is nieuwbouw voor de Jenaplanschool Sint Lukas genoemd met 2024 als beoogd jaar van ingebruikname. De slechte staat van onderhoud, het matige binnenklimaat en het feit dat de school qua functionaliteit niet meer voldoet, maken nieuwbouw noodzakelijk.

MFC De Swetten

Voor 2025 staan twee projecten op de planning. Ten eerste de nieuwbouw van een Multifunctioneel Centrum (MFC) in de wijk de Swetten met daarin 2 scholen (het Ambyld en de Swetten), een gymzaal, kinderopvang en een wijkvoorziening. De schoolgebouwen en de gymzaal de Brekken zijn in slechte staat. Het idee is om nieuwbouw te realiseren op één van de huidige schoollocaties.

Renovatie Eben Haezer

De Eben Haezer staat ook gepland voor 2025. De school heeft op dit moment een flinke overdimensionering (in verhouding tot het aantal leerlingen te groot) en het gebouw is in een slechte staat. Het idee is om voor deze school een renovatie te realiseren met een levensduurverlenging van 40 jaar.

MFC De Trisken

De scholen in de Trisken staan op de planning voor 2026. De bedoeling is om een Integraal Kindcentrum Centrum (IKC) te realiseren voor de basisscholen 't Tweespan en 't Foarhus (al dat niet als samenwerkingschool) met daarbij kinderopvang, een gymzaal en een wijkvoorziening. Het idee is om één van de beide scholen te renoveren en uit te breiden, naar het voorbeeld van de Leister Igge in Opeinde. Hiermee wordt een nieuwe voorziening voor 40 jaar gerealiseerd met een aanzienlijk lager budget.

Nieuwbouw VSO de Zwaai

De nieuwbouw van VSO de Zwaai stond aanvankelijk gepland voor 2021. Hiervoor was € 5.200.000 gereserveerd. Omdat bij het project Clustering S(B)O een aanzienlijk tekort ontstond heeft het schoolbestuur zich bereid verklaart het budget dat gereserveerd stond voor de nieuwbouw van VSO de Zwaai in te zetten voor het project Clustering S(B)O. Hierbij is tussen gemeente en schoolbestuur de bindende afspraak gemaakt dat de nieuwbouw van VSO de Zwaai in 2027 plaatsvindt.

Voor bovenstaande projecten (toekomstplannen) zijn nog geen middelen gereserveerd. Het zal de komende jaren een uitdaging zijn om voor deze scholen de middelen te vinden om ook hen adequaat te kunnen huisvesten.

Een vooruitblik van 2020 naar 2030

In het overzicht op de volgende pagina hebben we ons gebouwenbestand van scholen en bewegingsonderwijs gevisualiseerd. Met verschillende kleuren is de leeftijdsopbouw van gebouwen aangegeven. U ziet in dit overzicht allereerst de huidige situatie, zoals we er in 2020 voorstaan. Daarnaast is een doorkijk naar de situatie in 2030 weergegeven. Allereerst ziet u hoe ons gebouwenbestand er qua leeftijdsopbouw in 2030 uitziet als we het huidige meerjarenprogramma hebben uitgevoerd. Daarnaast is ook het scenario in beeld gebracht hoe dit eruit ziet als we naast het huidige meerjarenprogramma ook het nieuwe beleid (de toekomstplannen) zouden uitvoeren volgens de gewenste planning.

Vooruitblik van 2020 naar 2030

Leeftijd

- 📍 < 10 jaar
- 📍 10 – 20 jaar
- 📍 20 – 30 jaar
- 📍 > 35 jaar

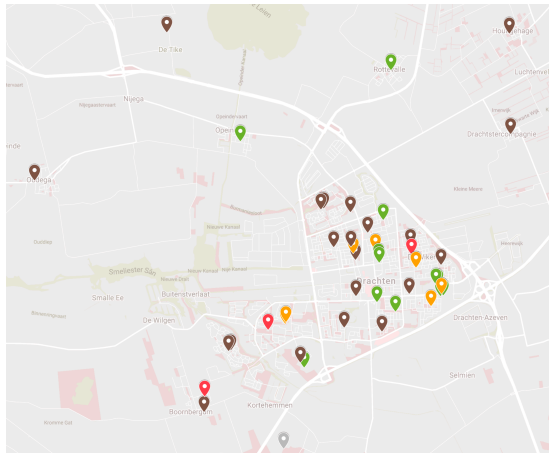
Toelichting

De afbeeldingen geven de leeftijd van gebouwen aan o.b.v. 1^e bouwjaar (geen rekening gehouden met uitbreidings-/verbouwingsjaren). Voor de situatie zoals die nu is (2020) en de situatie hoe die er naar verwachting in 2030 uit zal zien, wanneer we:
 a) het huidige meerjarenplan uitvoeren
 b) het huidige meerjarenplan + het nieuwe beleid (toekomstplannen, zie p. 17) uitvoeren

Gebouwen scholen

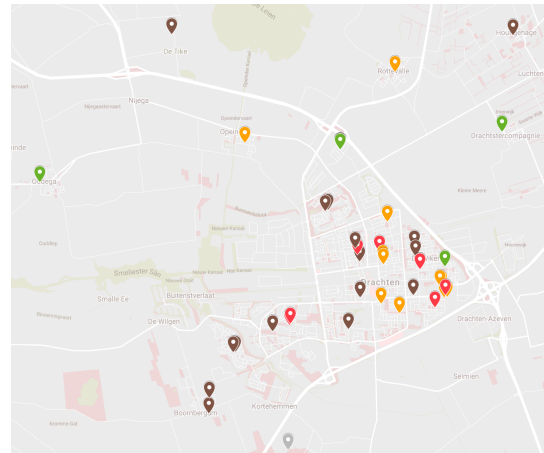
2020

huidige situatie (locaties en leeftijden gebouwen)

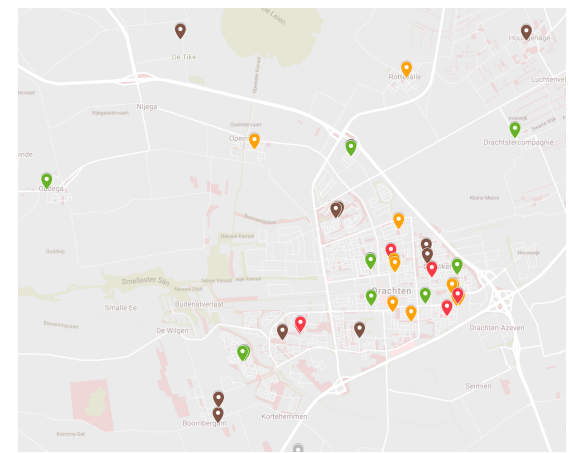
2030

situatie huidig meerjarenplan

2030

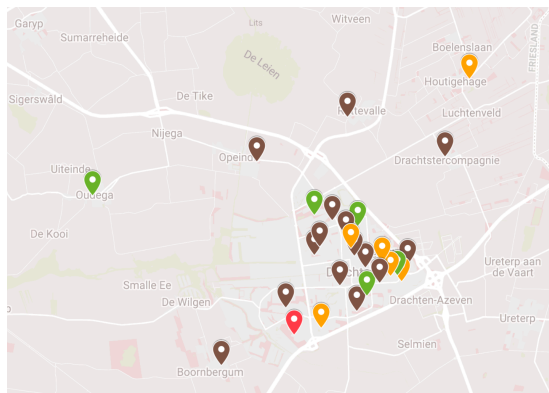
situatie huidig meerjarenplan + nieuw beleid

Gebouwen bewegingsonderwijs

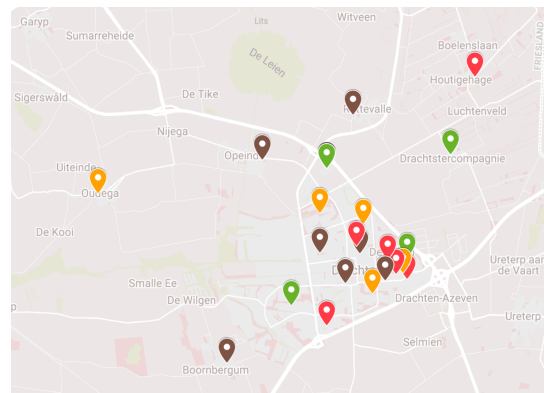
2020

huidige situatie (locaties en leeftijden gebouwen)

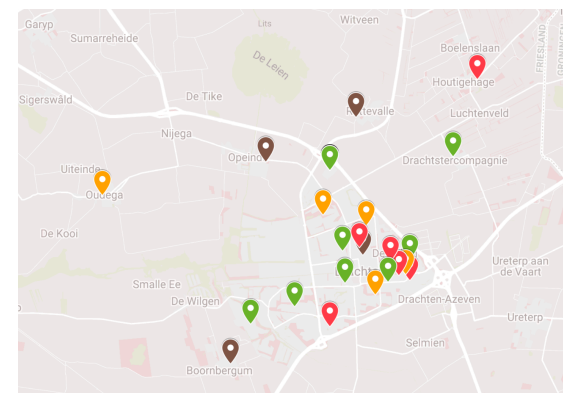
2030

situatie huidig meerjarenplan

2030

situatie huidig meerjarenplan + nieuw beleid

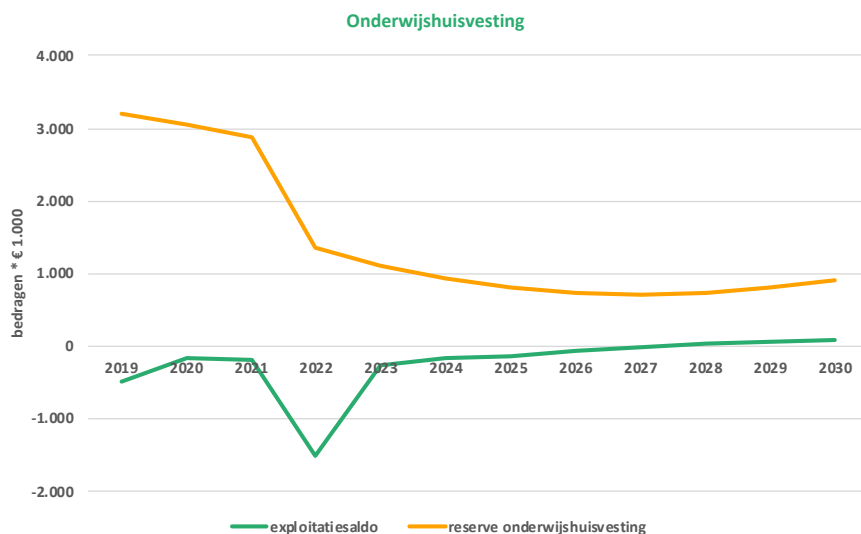

5.2 Financiën

Het totale budget voor onderwijshuisvesting bedraagt in 2020 € 6,8 miljoen. Als gevolg van de (bouw) kostenstijgingen en de meerkosten van de clustering S(B)O zijn in de begroting 2020-2023 aanvullend middelen gereserveerd, zodat het totale budget oploopt tot € 7,4 miljoen in 2022.

Toekomstplannen en ruimte middelen onderwijshuisvesting

Zoals bekend zijn de kosten voor onderwijshuisvesting de eerste jaren hoger dan het beschikbare budget. Dit tekort wordt jaarlijks kleiner door teruglopende kapitaallasten. In 2028 is weer sprake van een sluitende exploitatie. Tot die tijd kunnen deze tekorten worden gedekt uit de Reserve Onderwijshuisvesting. Die heeft tegen die tijd nog een omvang van € 0,7 miljoen. Dit bedrag kan worden gezien als een buffer voor onvoorziene kosten en vrije investeringsruimte. De lopende verplichtingen en goedgekeurde nieuwbouwplannen kunnen binnen de bestaande budgetten worden uitgevoerd. Op dit moment is binnen de middelen van onderwijshuisvesting onvoldoende ruimte om nieuwe huisvestingsaanvragen te bekostigen. Extra middelen voor deze plannen zullen in een integrale afweging aan de raad worden voorgelegd.

Recapitulatie (bedragen x € 1.000,-)

	2019	2020	2021	2022	2023
Budget (oud)	6.622	6.744	6.835	7.276	7.420
PPN 2019-2023 kostenstijgingen bouw			182		
PPN 2019-2023 clustering S(B)O			175	144	
Actualisatie onderwijshuisvestingprogramma			84		
Overheveling budgetten onderwijs	24	7			
Kosten accres	98	84			
Budget (nieuw)	6.744	6.835	7.276	7.420	7.420
Lasten					
Kapitaallasten	3.571	3.788	3.889	4.086	4.664
Enmalige baten/lasten (afb oude boekwaarden e.d)	724	257	598	1.862	
Huur onderwijsgebouwen	1.010	1.010	1.010	1.010	1.010
Belastingen en verzekeringen	880	880	910	930	950
Onderhoud/vernielingen	415	425	425	425	425
Exploitatie gymzalen	363	363	363	363	363
Overigen	261	261	261	261	261
Lasten totaal	7.224	6.984	7.456	8.937	7.673
SALDO BUDGET -/- LASTEN	-480	-149	-180	-1.517	-253

Ontwikkeling reserve onderwijshuisvesting

	2019	2020	2021	2022	2023
Reserve investeringen begin boekjaar	3.686	3.206	3.057	2.877	1.360
- saldo budget-lasten	-480	-149	-180	-1.517	-253
Reserve investeringen einde boekjaar	3.206	3.057	2.877	1.360	1.107

| Bijlage 1

Dashboards gebouwen (losse bijlage)

Toelichting op dashboards

Onderstaand volgt een toelichting op een aantal onderdelen in het dashboard.

Algemene gebouwgegevens

- **soort locatie** : hoofdvestiging, nevenvestiging, dislocatie of dependance
- **bouwjaar** : initieel jaar waarin gebouw is gebouwd of waarin een levensduurverlengende renovatie/vernieuwbouw is gedaan
- **uitbreiding/verbouw** : jaren waarin uitbreidingen en/of (grootschaligere) verbouwingen zijn gedaan (voor zover bekend)
- **oppervlak** : feitelijk aanwezige bruto vloeroppervlak (bvo) berekend conform de VVHO (permanent, tijdelijk en totaal)
- **in MFA/BS/(I)KC** : maakt school onderdeel uit van een MFA, brede school of Integraal Kindcentrum
- **medegebruik** : is sprake van medegebruik van schoolruimten door anderen
- **capaciteit**
 - + **aard** : permanente of semi-permanente/tijdelijke huisvesting
 - + **capaciteit in m2 bvo** : capaciteit conform de onderwijshuisvestingsverordening ingemeten in m2 bruto vloeroppervlak (bvo)
 - * **ondw.totaal** = totale capaciteit voor onderwijs
 - * **medegebruik** = onderwijscapaciteit in gebruik door derden (al dan niet onttrokken aan onderwijscapaciteit)
 - * **ondw.in gebruik** = ondwtotaal minus medegebruik
 - + **lokalen** : idem als capaciteit in m2, maar dan in lokalen (groepsruimten). Toetsing van ruimtebehoefte vs. capaciteit vindt conform de VVHO plaats o.b.v. m2 en niet o.b.v. groepen.

Capaciteitsbepaling en ruimtebehoefteberekening SBO/(V)SO en VO

+ **voor SBO/(V)SO** is conform de VVHO in de capaciteit niet meegeteld: speellokaal, gymzaal, (therapie)bad. Dat geldt ook voor de ruimtebehoefteberekening.

+ **voor VO** zijn in de berekening van de capaciteit de gymzalen niet meegeteld. Dat geldt ook voor de ruimtebehoefteberekening.

Wijk en herkomst leerlingen

- **Kaart**. Het kaartje geeft aan in welke wijk het gebouw staat. Dit is gebaseerd op de CBS-indeling van wijken en buurten, wat ook voor de leerlingenprognoses wordt gebruikt.
- **Herkomst**. De tabel geeft aan uit welke voedingsgebieden de leerlingen komen. Uitgangspunt is de oktobertelling van 1 oktober 2019. Ook het totaal aantal leerlingen op die datum is vermeld.

Leerlingenprognoses

Geeft ontwikkeling totaal aantal leerlingen in grafiek weer:

- van betreffende school
- van omringende scholen (in eerste lijn rondom school / in voedingsgebied)

Er is gerekend met het totaal aantal leerlingen en geen rekening gehouden met toeslagen en gewichten. De prognoses zijn gebaseerd op de rapportage van Pronexus (2019). De aantallen van 2010-2019 o.b.v. werkelijke telgegevens (DUO). Doel is te laten zien of het aantal leerlingen daalt of stijgt en hoe omvangrijk de verandering is. De omringende scholen zijn ook in beeld gebracht, omdat dit iets zegt over groei of krimp van leerlingaantallen in het voedingsgebied versus verschuiving van leerlingen tussen scholen.

Gebouwfacts en duurzaamheid

Gebouwfacts

- **functionaliteit*** : mate waarin gebouw aansluit bij (toekomstige) inhoudelijke/onderwijskundige visie
- **uitstraling*** : mate waarin uitstraling aansluit bij de schoolvisie en positie
- **bouwkundige staat** : algehele staat van gebouw i.r.t. benodigde investeringen binnen nu en 5-10 jaar
- **binnenklimaat*** : mate waarin de gebruikers problemen t.a.v. het binnenklimaat ervaren c.q. er aansluiting is bij PvE Frisse Scholen

Score:

 Goed **Redelijk** **Slecht**

Doel is te laten zien hoe het schoolgebouw wordt ervaren en waar er verbeteringsmogelijkheden zijn op een aantal huisvestingsaspecten. Aangezien het subjectieve informatie betreft is gekozen voor scores met smileys.

Duurzaamheid

Hier wordt aangegeven o.b.v. welke 'normen/uitgangspunten' en/of wettelijke eisen het gebouw is gebouwd. Dit kan zijn het Bouwbesluit (voor 2012), het Bouwbesluit 2012, BENG (Bijna Energie Neutrale Gebouwen), ENG (Energie Neutrale Gebouwen), gasloos.

Ontwikkelingen

In het dashboard wordt per school de leeftijd, het leerlingaantal en het verschil tussen de feitelijke capaciteit (m2) en normatieve ruimtebehoefte (m2) aangegeven in 2020 en 2030.

Let wel: bouwplannen die nog niet zijn gerealiseerd, zijn hierin nog niet verwerkt. Oftewel, het is een momentopname van de huidige situatie.

+ **Leeftijd**

Uitgangspunt is een technische levensduur van 40 jaar. Na het 35^e jaar komt in principe een keuzemoment inzake renovatie/upgrading of vervangende nieuwbouw.

Leeftijd

- < 10 jaar
- 10 tot 20 jaar
- 20 tot 30 jaar
- > 35 jaar

Berekening: 1^e bouwjaar – huidig jaar

+ **Aantal leerlingen 2020-2030**

Geeft aan hoe het aantal leerlingen zich ontwikkelt van 2020 tot 2030.

Ontwikkeling aantal leerlingen

- < - 5% (daling)
- -5% tot 0% (daling)
- > 0% (gelijk of stijging)

Berekening: $(\text{aantal ln. 2030} - \text{aantal ln. 2020}) / (\text{aantal ln. 2020}) * 100\%$

+ **Ruimtebehoefte (rbh) minus capaciteit (m2)**

Geeft het verschil tussen de ruimtebehoefte (rbh – berekend conform verordening en leerlingenprognoses) en de aanwezige (onderwijs)capaciteit (minus het medegebruik).

Ontwikkeling aantal leerlingen

- < - 3% overdimensionering/overschot
- -3% tot 5% beperkte overdimensionering /tekort
- > 5% ruimtegebrek/tekort

Berekening: $(\text{aantal ln. 2030} - \text{aantal ln. 2020}) / (\text{aantal ln. 2020}) * 100\%$

Overdimensionering/ruimtetekort

Daar waar sprake is van overdimensionering (normatief ruimteoverschot) of een ruimtetekort (normatief ruimtegebrek) wil dit nog niet zeggen dat hier in de praktijk ook sprake van is c.q. dit zo wordt ervaren. Deze normatieve berekening moet namelijk ook worden beschouwd in relatie tot o.a. de volgende aspecten:

- Overdimensionering betreft hier normatieve leegstand, het betekent niet per definitie dat ruimte ook leegstaat en niet wordt gebruikt.
- In sommige gebouwen delen scholen ruimten. Zij willen ruimten onderling uit bij variatie in ruimtebehoefte. Een tekort bij de een kan betekenen dat dit benut wordt door gebruik van een overschot bij de ander.
- Wijze waarop gebouw is ingedeeld (een schoolgebouw met veel 'loze' ruimten, bv. een oude gangenschool, kan theoretisch veel m2 hebben. In de praktijk hoeft dit (functioneel) gezien niet te betekenen dat een overschot wordt ervaren.
- Bij het speciaal onderwijs is door toenemende complexiteit en verbreding van de zorg-/onderwijsbehoefte in de praktijk behoefte aan meer m2. Een overschot aan m2 betekent hier in de praktijk dus ook niet per definitie dat functioneel gezien een overschot wordt ervaren.
- Een gebouw kan in het verleden voor meer leerlingen gerealiseerd zijn.
- Het is niet altijd mogelijk om doelgroepen op 1 locatie te combineren en medegebruik in leegstaande ruimte vorm te geven.

Meerjarenprogramma 2020 tot 2030

- + **Bouwplannen.** Geeft aan welke plannen er op het vlak van huisvesting zijn. Dit kunnen reeds lopende projecten zijn, maar het kan ook gaan om nieuwe plannen (nieuw beleid waarover nog besluitvorming moet plaatsvinden).
- + **Investing.** Geeft de bijbehorende investering (voor zover het gaat om middelen t.l.v. onderwijshuisvesting).
 - Indien het gaat om nieuw beleid en plannen waarover nog besluitvorming moet plaatsvinden, dan is dat achter het bedrag vermeld.
 - Daar waar meerdere scholen samengaan binnen één project, is de totale investering voor dat project weergegeven. Dit betekent bij elk van die scholen vallend onder dat project het totale investeringsbedrag wordt genoemd. Voor de duidelijkheid gaat het hier dan dus niet om een investeringsbedrag per school.
- + **Planning.** Geeft het beoogde jaar van ingebruikname van de nieuwe/vernieuwde huisvesting aan.

| Bijlage 2

Leerlingaantallen

Leerlingaantallen

Leerlingaantallen (2010 = teldatum 1/10/09)		historie (telgegevens o.b.v. DUO)											prognoses (Pronexus 2019)												
soort	naam_school	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030 <	2035	2040	
BO	Eben Haezer	106	100	105	108	115	116	108	90	87	83	75	73	73	72	71	70	70	70	70	70	70	70	72	72
BO	Sint Lukas	299	277	267	276	274	283	309	338	357	367	364	360	362	360	359	357	353	351	350	349	348	348	348	349
BO	By de Boarne	145	128	123	128	122	109	101	102	94	93	85	84	82	80	79	79	78	77	76	76	75	74	74	74
BO	SWS De Diamant	136	132	126	118	117	110	114	162	145	154	154	149	146	140	136	134	133	132	132	134	134	139	141	141
BO	SWS De Frissel	92	92	88	85	85	73	72	106	112	115	109	116	123	123	124	124	127	128	128	130	129	130	131	131
BO	SWS De Leister Igge	126	122	125	131	129	131	120	140	133	126	149	144	145	143	141	142	143	143	144	145	144	144	144	146
BO	De Wiekslag	137	132	120	125	122	127	129	135	157	174	179	182	188	191	193	189	185	184	182	181	179	179	181	181
BO	De Parel	313	309	304	311	305	309	309	326	338	340	354	344	339	333	326	322	318	316	313	312	311	311	311	313
BO	De Swetten (incl. dep.)	210	201	216	218	231	244	249	258	261	273	271	264	256	250	242	239	236	231	227	225	224	218	218	218
BO	De Pionier	121	124	146	122	141	167	163	67	82	75	71	68	66	63	61	59	58	58	57	57	56	57	57	57
BO	De Vlinderboom	-	-	-	-	-	-	-	60	71	89	68	67	70	70	70	69	71	71	71	72	71	73	73	73
BO	De Kameleon	203	209	215	207	217	198	207	213	219	222	217	212	210	204	198	194	190	189	186	185	183	183	185	185
BO	De Tille	141	133	131	129	124	126	126	120	119	110	95	92	90	88	86	86	85	85	85	85	85	85	84	85
BO	De Bolder	264	261	260	249	261	258	250	256	248	272	307	295	293	291	287	279	273	269	263	261	260	255	256	256
BO	Het Anker	362	366	354	355	351	343	327	306	287	251	223	207	201	195	188	183	179	176	173	171	170	167	168	168
BO	Het Mozaïek	258	276	281	283	283	294	281	274	261	237	238	234	233	230	225	220	215	214	212	210	208	208	211	211
BO	De Finneblom	84	88	74	77	77	76	70	68	75	78	86	91	95	99	105	104	104	102	101	101	99	98	98	98
BO	De Spreng	200	202	191	180	195	199	214	213	208	219	223	214	207	196	185	181	179	177	175	173	171	170	171	171
BO	It Foarhus	270	253	252	237	224	200	183	174	163	149	141	135	133	130	127	125	124	124	122	123	122	125	128	128
BO	De Wiksel	88	81	66	67	61	60	60	48	39	43	55	58	64	68	72	72	73	74	74	75	75	75	76	76
BO	De Voorde	417	402	377	344	348	316	307	313	341	322	326	315	310	303	298	300	298	299	300	300	300	300	301	301
BO	SWS It Werflan	74	67	64	62	60	51	50	98	93	90	95	96	99	105	101	101	104	101	103	99	99	97	97	97
BO	It Ambyld	225	214	221	202	201	205	192	190	170	169	164	155	145	137	129	127	125	122	120	119	119	115	116	116
BO	De Plotter	125	132	128	118	115	131	137	122	113	126	133	138	146	152	158	157	157	156	156	156	156	157	158	158
BO	De Meander (incl. Tweespan)	602	643	643	647	617	590	541	474	447	423	399	385	380	371	364	363	361	361	361	362	361	365	368	368

Leerlingaantallen (2010 = teldatum 1/10/09)		historie (telgegevens o.b.v. DUO)											prognoses (Pronexus 2019)											
soort	naam_school	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030 <	2035	2040
VO	Gomarus SGS	308	306	313	311	309	311	304	290	300	305	316	310	304	302	298	295	291	287	282	278	274	263	266
VO	Singelland VHS	955	946	991	1049	1143	1171	1106	1017	952	868	834	828	812	809	802	794	771	761	744	729	726	697	704
VO	Drachtster Lyceum	1113	1204	1278	1311	1355	1368	1365	1387	1371	1354	1251	1210	1168	1140	1105	1075	1060	1048	1029	1016	1001	964	976
VO	ISK Drachten	216	128	122	60	94	146	227	236	181	183	165	163	161	161	160	158	154	153	149	146	146	141	144
VO	Praktijkonderwijs De Venen	224	228	257	262	259	239	240	246	236	218	205	201	197	195	193	190	188	186	183	180	178	171	175
VO	CSG Liudger - VMBO	910	873	830	876	857	943	960	957	959	962	982	993	995	1011	1022	1031	1003	989	968	950	945	912	927
VO	CSG Liudger - HAVO/VWO	1162	1107	1031	965	928	959	1050	1121	1195	1207	1236	1255	1272	1302	1325	1352	1332	1317	1293	1276	1257	1208	1219
VO	CSG Liudger - PrO De Ring	121	130	122	127	123	134	125	133	131	132	119	117	115	114	112	111	109	108	106	105	103	100	102
SO	SO De Saffier	108	118	121	113	107	115	81	70	60	55	58	56	56	55	54	54	53	53	53	53	53	54	55
SO	BEC de Lytse Walden	-	-	-	-	-	-	11	8	9	12	9	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
VSO	VSO Talryk	-	207	177	201	202	222	221	234	213	216	193	189	186	184	182	180	177	175	172	170	167	161	164
VSO	Portalis	-	-	36	42	46	49	40	45	42	42	39	37	37	37	37	36	35	35	34	33	33	31	31
SO	SO Kleurryk	154	53	55	95	98	89	97	137	139	132	138	135	133	130	129	127	127	126	126	126	126	129	130
VSO	VSO de Zwaai	150	153	162	161	158	164	158	161	157	141	143	140	138	136	134	133	131	130	128	126	124	120	122
VSO/VO	Matrix Lyceum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	45	44	43	42	42	42	41	40	40	39	39	37	38
SO/VSO	De Skelp	186	183	179	171	178	177	158	127	125	139	162	159	157	154	153	152	151	151	152	152	153	159	161
SBO	Sjalom	268	261	243	226	209	195	198	191	184	195	187	183	180	177	175	173	172	171	170	170	170	173	174
SBO	It Heechhof	177	182	165	159	161	165	150	164	147	145	143	139	137	135	132	131	130	129	128	128	128	129	129

| Bijlage 3

Overzicht onderwijsgebouwen

Schoolgebouwen

naam	plaats/wijk/buurt	aantal leerlingen			capaciteit				ruimtebehoefte		leegstand/tekort				leeftijd	gebouwfacts en duurzaamheid							
		2020	2030	%	permanent	tijdelijk	medegebruik	totaal in gebruik excl. medegebruik	2020	2030	2020	2030	2020	2020	functioneleit	uitstraling	binnenklimaat	beng	eng	gasloos			
gbs Eben Haezer	De Wiken	75	70	-7%	1.042	0	0	1.042	577	552	-465	-45%	-490	-47%	42						-	-	-
rkbs Sint Lukas	De Singels	364	348	-4%	1.215	394	0	1.609	2.031	1.950	422	26%	341	21%	63						-	-	-
cbs By de Boarne	Boornbergum	85	75	-12%	868	0	0	868	628	577	-240	-28%	-291	-34%	49						-	-	-
sws De Diamant	Oudega	154	134	-13%	830	290	150	970	975	874	5	1%	-96	-10%	60						-	-	-
sws De Frissel	Drachtstercompagnie	109	129	18%	713	78	0	791	748	849	-43	-5%	58	7%	56						-	-	-
sws De Leister Igge	Opeinde	149	144	-3%	1.219	0	187	1.032	949	924	-83	-8%	-108	-10%	2						+	+	+
rkbs De Wiekslag	De Wiken	179	179	0%	930	143	0	1.073	1.100	1.100	27	3%	27	3%	33						-	-	-
gbs De Parel	De Wiken	354	311	-12%	1.090	712	0	1.802	1.981	1.764	179	10%	-38	-2%	52						-	-	-
obs De Swetten	De Swetten	271	224	-17%	1.454	134	0	1.588	1.563	1.341	-25	-2%	-247	-16%	65						-	-	-
obs De Swetten dep.	De Swetten	inclusief bij hoofdlocatie											17						-	-	-		
obs De Pionier	De Venen	71	56	-21%	832	0	100	732	557	545	-175	-24%	-187	-26%	2						-	-	-
obs De Vlinderboom	De Venen	68	71	4%	722	0	0	722	542	637	-180	-25%	-85	-12%	2						-	-	-
obs De Kameleon	De Wiken	217	183	-16%	1.373	0	0	1.373	1.292	1.151	-81	-6%	-222	-16%	16						-	-	-
obs De Tille	De Singels	95	85	-11%	899	0	60	839	678	628	-161	-19%	-211	-25%	45						-	-	-
obs De Bolder	De Folgeren	307	260	-15%	1.608	0	46	1.562	1.744	1.508	182	12%	-54	-3%	41						-	-	-
cbs Het Anker	De Folgeren	223	170	-24%	1.850	0	93	1.757	1.322	1.055	-435	-25%	-702	-40%	41						-	-	-
cbs Het Mozaïek	De Wiken	238	208	-13%	1.378	0	0	1.378	1.397	1.246	19	1%	-132	-10%	16						-	-	-
obs De Finneblom	Boornbergum	86	99	15%	505	54	0	559	633	698	74	13%	139	25%	30						-	-	-
cbs De Spreng	De Bouwen	223	171	-23%	1.466	0	0	1.466	1.322	1.063	-144	-10%	-403	-27%	8						-	-	-
cbs It Foarhus	De Trisken	141	122	-13%	1.086	72	0	1.158	909	817	-249	-22%	-341	-29%	38						-	-	-
obs De Wiksel	Houtigehage	55	75	36%	898	0	132	766	477	577	-289	-38%	-189	-25%	42						-	-	-
cbs De Voorde	De Drait	326	300	-8%	1.866	0	0	1.866	1.840	1.709	-26	-1%	-157	-8%	16						-	-	-
sws It Werflan	Rottevalle	95	99	4%	894	0	0	894	678	698	-216	-24%	-196	-22%	4						+	-	+
cbs It Ambyld	De Swetten	164	119	-27%	1.472	100	0	1.572	1.025	803	-547	-35%	-769	-49%	55						-	-	-
Montessorischool De Plotter	De Drait	133	156	17%	1.056	0	0	1.056	869	985	-187	-18%	-71	-7%	26						-	-	-
obs De Meander	De Drait	399	361	-10%	2.858	0	0	2.858	2.207	2.016	-651	-23%	-842	-29%	16						-	-	-
obs 't Tweespan	De Trisken	inclusief bij hoofdlocatie											39						-	-	-		
sbo Sjalom	De Bouwen	187	170	-9%	1.906	222	0	2.128	1.624	1.500	-504	-24%	-628	-30%	43						-	-	-
sbo It Heechhof	De Swetten	143	128	-10%	1.270	416	0	1.686	1.301	1.191	-385	-23%	-495	-29%	50						-	-	-

naam	plaats/wijk/ buurt	aantal leerlingen			capaciteit				ruimtebehoefte		leegstand/tekort				leeftijd	gebouwfacts en duurzaamheid							
		2020	2030	%	permanent	tijdelijk	medegebruik	totaal in gebruik excl. medegebruik	2020	2030	2020	2030	2020	2030		2020	bouwkundige staat	functionaliteit	uitstraling	binnenklimaat	beng	eng	gasloos
so De Saffier	Noordoost	58	53	-9%	1.104	233	0	1.337	895	850	-442	-33%	-487	-36%	58						-	-	-
so Kleurryk	De Drait	138	126	-9%	2.670	500	0	3.170	2.174	2.050	-996	-31%	-1.120	-35%	43						-	-	-
so De Skelp	De Folgeren	162	153	-6%	2.407	81	0	2.488	1.801	1.721	-687	-28%	-767	-31%	42						-	-	-
vo Gomarus GSG	Centrum	316	274	-13%	2.460	0	0	2.460	2.501	2.241	41	2%	-219	-9%	2						+	-	+
vo Singelland VHS	Centrum	834	726	-13%	10.934	657	0	11.591	8.195	7.260	-3.396	-29%	-4.331	-37%	16						-	-	+
vo Drachtster Lyceum	Noordoost	1.251	1.001	-20%	9.687	0	0	9.687	7.883	6.417	-1.804	-19%	-3.270	-34%	10						-	-	+
vo ISK Drachten	De Venen	165	146	-12%	1.845	0	0	1.845	1.570	1.882	-275	-15%	37	2%	15						-	-	-
vo Praktijkondw. De Venen	De Venen	205	178	-13%	3.139	0	0	3.139	2.793	2.465	-346	-11%	-674	-21%	11						-	-	-
vo CSG Liudger - VMBO	De Venen	982	945	-4%	10.526	0	0	10.526	9.536	9.213	-990	-9%	-1.313	-12%	9						-	-	-
vo CSG Liudger - HAVO/VWO	De Venen	1.236	1.257	2%	8.317	0	0	8.317	7.824	7.947	-493	-6%	-370	-4%	7						+	-	-
vo CSG Liudger - PrO De Ring	De Venen	119	103	-13%	2.784	0	0	2.784	1.749	1.555	-1.035	-37%	-1.229	-44%	11						-	-	-
vso Talryk	Noordoost	193	167	-13%	4.055	0	0	4.055	3.181	2.886	-874	-22%	-1.169	-29%	8						-	-	+
vso Talryk dislocatie	Tike	inclusief bij hoofdlocatie			424	0	0	424	incl. bij hoofdlocatie				90						-	-	-		
vso de Zwaai	De Venen	143	124	-13%	2.780	0	0	2.780	2.115	1.883	-665	-24%	-897	-32%	45						-	-	-
vo Matrix Lyceum	Noordoost	45	39	-13%	0	418	0	418	549	476	131	31%	58	14%	2						-	-	-

Toelichting

Het totaaloverzicht geeft een samenvatting van de informatie uit de dashboards (zie voor nadere toelichting ook bij bijlage 1).

Het overzicht is een momentopname en geeft de huidige situatie weer plus een doorkijk naar 2030 op basis van de huidige situatie. Dat betekent dus dat (nieuw)bouwprojecten nog niet zijn meegenomen in het beeld voor 2030.

+ overdimensionering/ruimtetekort. Daar waar sprake is van overdimensionering (normatief ruimteoverschot) of een tekort aan ruimte (normatief ruimtegebrek) wil dit nog niet zeggen dat hier in de praktijk ook sprake van is c.q. dit zo wordt ervaren. Deze normatieve berekening moet namelijk ook worden beschouwd in relatie tot o.a. de volgende aspecten:

- Overdimensionering betreft hier normatieve leegstand, het betekent niet per definitie dat ruimte ook leegstaat en niet wordt gebruikt.
- In sommige gebouwen delen scholen ruimten. Zij willen ruimten onderling uit bij variatie in ruimtebehoefte. Een tekort bij de een kan betekenen dat dit benut wordt door gebruik van een overschot bij de ander.
- Wijze waarop gebouw is ingedeeld (een schoolgebouw met veel 'loze' ruimten, bv. een oude gangenschool, kan theoretisch veel m2 hebben. In de praktijk hoeft dit (functioneel) gezien niet te betekenen dat een overschot wordt ervaren.
- Bij het speciaal onderwijs is door toenemende complexiteit en verbreding van de zorg-/onderwijsbehoefte in de praktijk behoefte aan meer m2. Een overschot aan m2 betekent hier in de praktijk dus ook niet per definitie dat functioneel gezien een overschot wordt ervaren.
- Een gebouw kan in het verleden voor een groter aantal leerlingen gerealiseerd zijn.
- Het is niet altijd mogelijk om doelgroepen op 1 locatie te combineren en medegebruik in leegstaande ruimte vorm te geven.

+ leeftijd gebouwen. Dit is gebaseerd o.b.v. 1^e bouwjaar (er is geen rekening gehouden met uitbreidings-/verbouwingsjaren).

Goed Redelijk Slecht

Leeftijd

- < 10 jaar
- 10 tot 20 jaar
- 20 tot 30 jaar
- > 35 jaar

| Bijlage 4

Overzicht gebouwen
bewegingsonderwijs

Locaties bewegingsonderwijs

sportaccomodatie	plaats/wijk/buurt	zalen	bouwjaar	lift	bouwkundige			bouwbesluit		gasloos
					staat	beng	eng	voor 2012	2012	
1 Gymzaal Oudega	Oudega	1	2014	6		-	-	-	+	-
2 Gymzaal Butewacht	De Wiken	1	1968	52		-	-	+	-	-
3 Gymzaal de Brekken	De Swetten	1	1965	55		-	-	+	-	-
4 Gymzaal De Waring	De Folgeren	1	2017	3		+	-	-	+	-
5 SO Kleurryk_gymzaal	De Drait	1	1986	34		-	-	+	-	-
6 CSG/SL_gymzalen	De Venen	2	2007	13		-	-	+	-	-
7 De Skelp_gymzaal	De Folgeren	1	1978	42		-	-	+	-	-
8 Sporthal De Drait	De Drait	3	1976	44		-	-	+	-	-
9 Sporthal Dûnoardhal	Houtigehage	3	2006	14		-	-	+	-	-
10 Gymzaal Rottevalle	Rottevalle	1	1981	39		-	-	+	-	-
11 Gymzaal Gauke Boelenstraat	Centrum	1	1968	52		-	-	+	-	-
12 VSO Talryk_gymzaal	Noordoost	2	2012	8		-	-	-	+	-
13 Heechhof_gymzaal	De Swetten	1	1970	50		-	-	+	-	-
14 Sjalom_gymzaal	De Bouwen	1	1977	43		-	-	+	-	-
15 MFA De Bouwen_gymzaal	De Bouwen	1	2012	8		-	-	-	+	-
16 SO Saffier_gymzaal	Noordoost	1	1980	40		-	-	+	-	-
17 CSG_havo_vwo_gymzaal	De Venen	2	2013	7		-	-	-	+	-
18 Sporthal Sportcentrum Drachten	De Venen	3	2001	19		-	-	+	-	-
19 Gymzaal Opeinde	Opeinde	1	1976	44		-	-	+	-	-
20 BS de Wiken_gymzaal	De Wiken	1	2004	16		-	-	+	-	-
21 Gymzaal Drachtstercompagnie	Noordoost	1	1983	37		-	-	+	-	-
22 Gymzaal Splitting	Drachtstercompagnie	2	1975	45		-	-	+	-	-
23 Korfbalhal Drachten	De Venen	1	2008	12		-	-	+	-	-
24 Drachtster Lyceum_gymzaal	De Singels	3	1970	50		-	-	+	-	-
25 Gymzaal Boornbergum	Noordoost	1	1981	39		-	-	+	-	-
26 Singelland VHS_gymzalen	Boornbergum	3	2004	16		-	-	+	-	-

Goed Redelijk Slecht

Leeftijd

< 10 jaar
 10 tot 20 jaar
 20 tot 30 jaar
 > 35 jaar